

III. Przegląd prawodawstwa

1. POLSKIE PRAWO SKARBOWE

(1. I. — 31. III. 1930)¹⁾.

I.

Budżet.

Ustalone w ustawie skarbowej na r. 1929/30 kredyty okazały się w ostatnim kwartale roku budżetowego pod niejednym względem niewystarczające, szczególnie wobec poważnego przesilenia, jakie zaciążyło na życiu gospodarczym kraju. Ustawami z dnia 1. II. 30 (Dz. U. 6/49 i 50) podwyższone zostały kredyty o łączną sumę 51.956.106 zł, przeznaczoną m. in. w wysokości 7,5 milionów zł na rzecz związków komunalnych jako zwrot udziału w państwowym podatku dochodowym, w wysokości 15 milionów zł na dopłaty do zabezpieczenia na wypadek bezrobocia oraz pomoc dla bezrobotnych wsi i miast, w wysokości 1.267.687 zł wzgl. 11.032.313 zł na spłatę kapitału wzgl. odsetek długów wewnętrznych, oraz w wysokości 2 milionów zł na Państw. Fabrykę Związków Azotowych w Tarnowie²⁾. — Wspomnieć należy również o upoważnieniu Min. Skarbu ustawą z dn. 29. I. 30. (Dz. U. 10/65) do czasowego lokowania zapasów kasowych do wysokości 50 milionów zł w papierach o stałym oprocentowaniu, posiadających bezpieczeństwo pupilarne. Sumy uzyskane z danych operacyj przewidziane są na cele budowlane stosownie do przepisów, wydanych w sprawie rozbudowy miast.

II.

Wydatki.

Ustawą z dnia 26. II. 30 (Dz. U. 13/90) uchwalona została wypłata w dniu 1. III. 30 funkcjonariuszom państwowym, sędziom i prokuratorom, osobom wojskowym, pracownikom kontraktowym

¹⁾ Dz. U. 1930 nr. 1—23.

²⁾ Niedokładność w ustaleniu kredytów budżetowych Sejmu i Senatu uregulowała ustawa z dn. 26. II. 30. (Dz. U. 13/91).

oraz emerytom (także emerytowanym pracownikom etatowym „Polskich Kolei Państwowych”) $\frac{1}{3}$ części różnicy pomiędzy kwotą dodatku mieszkaniowego za r. 1928 a kwotą, która przypadłaby do wypłaty w danym roku, gdyby wzrost dodatku za mieszkanie nie został ustawowo wstrzymany z końcem 1925 r. Nieetatowym pracownikom kolejowym (także emerytowanym) przyznany został jednorazowy zasiłek w wysokości 20 % ich miesięcznych poborów. Wydatek, przewidziany ustawą, pokryty miał być z zapasów kasowych roku budżetowego 1929/30 wzgl., o ile dotyczył przedsiębiorstw państwowych i monopolii, z własnych wpływów tych przedsiębiorstw i monopolii, nie naruszając ustalonych w ustawie skarbowej wpłat i dopłat na rzecz wzgl. na ciężar Skarbu Państwa. Wyjątek stanowią „Polskie Koleje Państwowe” i Monopol Tytoniowy, których wpłata do Skarbu Państwa może być odpowiednio zmniejszona. — Tytuł ustawy z dn. 11. XII. 29 o przyznawaniu darów z łaski otrzymał na skutek ustawy z dn. 29. I. 30 (Dz. U. 17/122) brzmienie: Ustawa o zaopatrzeniu osób, szczególnie zasłużonych, oraz o wyjątkowym zaopatrzeniu, nieopartem na innych tytułach prawnych”. W sprawie wydatków, związanych z używaniem wozów sypialnych w czasie podróży służbowych, wydane zostało R. R. M. z dn. 20. I. 30 (Dz. U. 7/54). — Pozatem dotyczą dziedziny wydatków państwowych: umowa polsko-czeskosłowacka o regulacji rzeki Olszy z dn. 18. II. 28 (Dz. U. 14/103/4)³⁾, RMSWoj., S. oraz P. i OS. z dn. 4. II. 30 w sprawie zaopatrzenia weteranów powstań narodowych (Dz. U. 11/86), RMS. z dn. 4. II. 30 w sprawie odszkodowań, przysługujących funkcjonariuszom Straży Celnej (Dz. U. 19/151), RMS. z dn. 18. I. 30 dotyczące likwidacji b. ros. osób prawnych (Dz. U. 4/34), wreszcie ustawa z dn. 25. III. 29. (Dz. U. 1930 3/18), rozszerzająca zakres zabezpieczenia, przewidzianego ustawą z dn. 18. VII. 24 o zabezpieczeniu na wypadek bezrobocia⁴⁾.

III.

Dochody.

Z zakresu opłat skarbowo-administracyjnych wymienić należy przepis ustawy z dn. 22. III. 29 (Dz. U. 1930: 3/16) o zmianie nazwisk hańbiących, ośmieszających lub nieliczących z godnością człowieka, zwalniający odpowiednie podania oraz akt zezwolenia, w razie niewątpliwej niezamóżności petenta, od opłaty stemplowej. Inne przepisy z zakresu opłat skarbowo-administra-

³⁾ Art. 4, 5 i 8 dotyczą pokrycia kosztów.

⁴⁾ Zob. także Dz. U. p. 133 i 138.

cyjnych dotyczą opłat paszportowych (RMS. i SW. z dn. 29. I. 30. Dz. U. 7/57)⁵⁾, taksy notarialnej w b. zab. austr. (Dz. U. p. 159), opłat za nadzór nad zakładami ubezpieczeń (RMS. z dn. 17. I. 30. Dz. U. 6/52)⁶⁾ ⁷⁾, opłat patentowych (Dz. U. p. 157)⁸⁾, opłat mierniczych (Dz. U. p. 4)⁹⁾ i opłat portowych (Dz. U. p. 53 i 174).

Co się tyczy dochodów z własnego gospodarstwa, to odnośnie majątków państwowych wyszczególnić należy RRM. z dn. 7. II. 30 (Dz. U. 8/61) o ustaleniu planu parcelacyjnego na r. 1931, przeznaczające na cele reformy rolnej 34.500 ha gruntów państwowych i Państw. Banku Rolnego (głównie w okręgach ziemskich poznańskim, brzeskim i wileńskim) oraz 165.500 ha gruntów prywatnych. W sprawie statutu wzorowego administrowania i wypłaty przez upoważnione instytucje finansowe wynagrodzeń za przymusowo wykupione lub przyjęte na rzecz Państwa nieruchomości ziemskie, złożonych do depozytu sądowego, ogłoszone zostało RMS, Sp. i RR. z dn. 31. XII. 29 (Dz. U. 1930 : 3/19)¹⁰⁾.

Dziedziny państwowej przedsiębiorczości przemysłowej, a w szczególności górniczej, dotyczy ustawa z dn. 22. III. 29 (Dz. U. 1930 : 3/15), uchwalona w sprawie zamiany określonych państwowych pól górniczych na Górnym Śląsku na pola górnicze, stanowiące własność prywatną.

RMRR., S. i R. z dn. 14. I. 30 (Dz. U. 3/25) przyznaje ulgi w spłacie należności z tytułu długoterminowych pożyczek w obligacjach meljoracyjnych Państwowego Banku Rolnego. Ulgi przyznane być mogą w razie klęski żywiołowej i polegają na odroczeniu na przeciąg jednego roku lub rozłożeniu na 2 lata najwyżej dwóch rat półrocznych. W sprawie udzielania przez Państw. Bank Rolny długoterminowych pożyczek amortyzacyjnych w liściach zastawnych na kupno gruntu na Górnym Śląsku wydane zostało RMRR., S. i R. z dn. 7. I. 30 (Dz. U. 22/187). Dane pożyczki winny mieścić się w granicach $\frac{2}{3}$ ustalonego przez Bank szacunku i mogą być udzielane jedynie za zabezpieczeniem hipotecznym. —

⁵⁾ Opłaty obniżono do 100 zł, za paszport wielokrotny do 250 zł.

⁶⁾ Za rok 1927: 1,1‰, za rok 1928: 1‰ zebranych składek brutto.

⁷⁾ Opłaty za nadzór państwowy nad giełdami przewiduje RPR. z dn. 23. XII. 24 (§ 2 ustęp ostatni), ogłoszone w tekście jednolitym w Dz. U. p. 209.

⁸⁾ Zob. także Dz. U. p. 113.

⁹⁾ Zob. także Dz. U. p. 5.

¹⁰⁾ W sprawie sprzedaży wyszczególnionych nieruchomości i gruntów państwowych zob. Dz. U. p. 17, 51, 68 i 148. W sprawie opłat za mieszkania, zajmowane przez funkcjonariuszy państwowych i wojskowych w budynkach państwowych, zob. Dz. U. p. 186.

W sprawie stosunków służbowych, uposażenia i zaopatrzenia emerytalnego pracowników Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych ogłoszone zostało RRM. z dn. 20. I. 1930 (Dz. U. 4/31). Terminy płatności państwowego podatku gruntowego i składek za przymusowe ubezpieczenia budowli od ognia w Powszechnym Zakładzie Ubezpieczeń Wzajemnych ujednostajniła ustawa z dn. 12. II. 30. (Dz. U. 14/102). Podatek i składki płatne są w dwóch równych ratach półrocznych w kwietniu oraz od 15 października do 15 listopada¹¹⁾.

Co się tyczy dochodów Poczty, Telegrafu i Telefonu, to obniżona została nieco na skutek RMP. i T. z dn. 18. I. 30 (Dz. U. 16/116) taryfa telefoniczna, obowiązująca na sieciach eksploatowanych przez Polską Akcyjną Spółkę Telefoniczną¹²⁾. — Odnośnie „Polskich Kolei Państwowych” wymienić należy RMK. z dn. 31. XII. 29 (Dz. U. 19/149) w sprawie zmiany statutu dyrekcyjnej rady kolejowej. W skład dyrekcyjnej rady kolejowej wchodzi tyłu przedstawicieli województw, mianowanych przez odnośnych wojewodów, ile województw obejmuje dany okręg dykcji kolei państwowych, przyczem miasto st. Warszawa stanowi odrębną jednostkę administracyjną, równorzędną województwu. Najmniej wchodzi do rady czterech przedstawicieli województw¹³⁾.

Z zakresu monopolu tytoniowego wymienić wypada RMS. z dn. 23. I. 30 (Dz. U. 13/98) w przedmiocie uprawy tytoniu w r. 1930. Ilość okręgów, w których dozwolona jest uprawa tytoniu, została zwiększona do 10 (4 we wschodniej Małopolsce, pozatem wołyński, lubelski, grodzieński, pomorski, śląski i miechowski w woj. kieleckiem). Najniższy wymiar przestrzeni gruntowej dla plantacji tytoniu ustanowiony został dla każdego okręgu z osobna: od 600 m² (dla najwięcej na południe-wschód położonych okręgów) do 2500 m² (dla okręgów miechowskiego, grodzieńskiego i pomorskiego). Plantator obowiązany jest użyć do uprawy nasienia, dostarczonego bezpłatnie przez urząd wzgl. zakład monopolu tytoniowego. — Odnośnie monopolu spirytusowego na uwagę zasługuje RMS. z dn. 30. XII. 29 (Dz. U. 1930 : 2/9), wydane w sprawie ustalenia prawa odpędu spirytusu na trzechlecie 1930/31 do 1932/33. Prawo odpędu ustalone jest w wysokości 1.250.000 hl, z czego milion przypada na gorzelnie rolnicze (92%) i przemysłowe

¹¹⁾ W sprawie lichwy pieniężnej zob. Dz. U. p. 70.

¹²⁾ Pozatem dotyczy poczty Dz. U. p. 7.

¹³⁾ W sprawie komunikacji kolejowej polsko-lotewskiej zob. Dz. Ust. p. 106/7; ratyfikacje konwencji i statutu o ustroju międzynarodowym kolei żelaznych podaje Dz. U. p. 13 i 145; pozatem zob. jeszcze Dz. U. p. 59. — Żegluga powietrznej polsko-czechosłowackiej dotyczy Dz. U. p. 220.

(8%); reszta stanowi rezerwę. RRM. z dn. 20. I. 30 (Dz. U. 4/32) ustala podstawowe ceny monopolowe za spirytus odpędzony w kampanji 1929/30. Ceny są dla wszystkich województw obniżone, niejednokrotnie nawet znacznie. Dla gorzelnii przemysłowych (poza drożdżowemi) przewidziana jest jednakowa cena (72,36 zł), o ustawowe 17½% niższa od przeciętnej arytmetycznej (87,71 zł) wojewódzkich cen monopolowych, ustalonych dla gorzelnii rolniczych¹⁴⁾

Z dziedziny podatków pośrednich spożywczych wyszczególnić należy przepisy, dotyczące opodatkowania cukru. RMS., P. i H. oraz R. z dn. 11. I. 30 (Dz. U. 3/21) wyznaczone zostały ostateczne kontyngenty cukru na czas od 1. X. 29 do 30. IX. 30, zaś rozporządzeniem z dn. 25. III. 30 (Dz. U. 22/190) dokonany został rozdział ostatecznych kontyngentów pomiędzy poszczególne cukrownie. Na uwagę zasługuje R. M. S. z dn. 24. II. 30 (Dz. U. 18/137), podwyższające na czas od 8. VII. 29 maksymalną cenę cukru krajowego do 104,50 zł za kwintał (dotychczas 87,50 zł)¹⁵⁾.

Taryfa celna uległa zmianom w kilku przypadkach przez podwyższenie wzgl. zaprowadzenie cła (Dz. U. p. 189, 211, 212)¹⁶⁾. Ulgi celne przewidziane zostały w określonych przypadkach na czas ograniczony wzgl. aż do odwołania w wysokości 15—40% cła normalnego wzgl. maksymalnego, a nawet w formie niepobierania cła wogóle, i uzależnione zostały w danych razach przeważnie od zezwolenia Ministerstwa Skarbu (Dz. U. p. 69, 152, 214). W sprawie zwrotu cła, uskutecznianego w sposób dotychczasowy, przy wywozie maszyn włókienniczych, niektórych przetworów mięsnych, cjanków, żelazocjanków, błękitów, ługu potasowego, wytworów hutniczych walcowanych oraz niektórych wyrobów metalowych ogłoszono szereg przepisów (Dz. U. p. 3, 10, 44, 62). W taryfie celnej wywozowej zaprowadzono drobne zmiany, przeważnie w sensie ulgowym (Dz. U. p. 55, 56, 213)¹⁷⁾.

W dziedzinie podatków bezpośrednich wymienić należy kilka nowych przepisów. Ustawa z dn. 12. II. 30 (Dz. U. 14/102) ustanawia dla podatku gruntowego nowe terminy płatności, mianowicie dla pierwszej połowy podatku miesiąc kwiecień, dla drugiej czasokres od 15. X. — 15. XI. Moc obowiązująca

¹⁴⁾ Międzynarodowej konwencji w sprawie wyrobu zapalek dotyczy Dz. U. p. 144.

¹⁵⁾ W sprawie uzup. rozp. wykon. dotycz. podatku od olejów mineralnych zob. Dz. U. p. 2.

¹⁶⁾ Pozatem dotyczą administracji celnej Dz. U. p. 20, 81; zob. także Dz. U. p. 1, 82 i 151.

¹⁷⁾ W sprawie ulg, przyznanych w zakresie cel wywozowych dla niektórych towarów gdańskich, zob. Dz. U. p. 166.

przepisów w sprawie podatku od nieruchomości miejskich i niektórych wiejskich, ograniczona dotychczas do końca r. 1929, przedłużona została bez ograniczenia czasowego ustawą z dn. 30. XII. 29 (Dz. U. 1930 : 2/6). Podatek pobiera się w wysokości 1% na całym obszarze państwa z wyjątkiem województwa śląskiego. Wymiar i pobór podatku od kapitałów i rent uległ na mocy ustawy z dn. 1. II. 30 (Dz. U. 10/67) zawieszeniu z dniem 1. I. 30 w odniesieniu do przychodów z papierów wartościowych, procentów z wkładów, złożonych w bankach, oraz przychodów z kapitałów, wypożyczonych przez osoby nie zobowiązane do publicznego składania rachunków przedsiębiorstwom, podlegającym podatkowi przemysłowemu. Podatkowi od kapitałów i rent podlegają nadal tylko zakontraktowane w produkcji górniczej procentowe udziały brutto oraz przychody z zabezpieczonych zastawem wartości rachunków (on call) w instytucjach bankowych.

Termin do składania przez osoby fizyczne i spadki wakujące zeznań o dochodzie, wyznaczony w ustawie o podatku dochodowym, przesunięty został na rok podatkowy 1930 z dnia 1. III. na dzień 1. V. 30 RMS. z dn. 14. II. 30 (Dz. U. 16/119). — W sprawie podatku wojskowego ogłoszone zostało nowe RRM z dn. 20. I. 30 (Dz. U. 9/63) w miejsce dotychczasowego z dn. 31. III. 26. Podatek wojskowy opłacają przeniesieni do rezerwy, uznani przy poborze za zdolnych do służby wojskowej w pospolitem ruszeniu (z bronią i bez broni), uznani przy poborze za zupełnie niezdolnych do służby wojskowej, oraz uznani w czasie odbywania czynnej służby wojskowej na zasadzie orzeczenia wojskowo-lekarskiej komisji szpitalnej lub rewizyjnej za zdolnych do służby w pospolitem ruszeniu lub za zupełnie niezdolnych do służby wojskowej, jeżeli obniżenie ich zdolności fizycznej nie pozostaje w związku przyczynowym ze służbą wojskową. Wolni od podatku są uznani za zupełnie niezdolnych do służby wojskowej i niezdolni zarazem do pracy fizycznej i umysłowej, jeżeli nie osiągnęli dochodu, podlegającego podatkowi dochodowemu, jak również ochotnicy, którzy w czasie mobilizacji wstąpili do wojska lub marynarki, a uznani zostali za zdolnych do służby w pospolitem ruszeniu lub za zupełnie niezdolnych do służby wojskowej. W poszczególnym roku podatkowym zwolnieni od podatku są rezerwiści oraz uznani przy poborze za zdolnych do służby w pospolitem ruszeniu, którzy w danym roku odbywali ćwiczenia lub służbę wojskową, dalej osoby, które powołane zostały do służby pomocniczej lub brały czynny udział w pracy przysposobienia wojskowego, wreszcie zarejestrowani bezrobotni, pozostający w danym roku bez pracy przynajmniej dwa miesiące i nie posiadający dochodu, podlegającego podatkowi dochodowemu. Podatek wojskowy pobiera się w postaci podatku zasadniczego oraz

w postaci dodatku do państwowego podatku dochodowego. Opłacany jest corocznie w terminie dni 30 po doręczeniu nakazu płatniczego. Podatek wojskowy w postaci podatku zasadniczego wynosi: 10 zł — dla przeniesionych do rezerwy oraz dla uznanych za zupełnie niezdolnych do służby wojskowej, 15 zł — dla uznanych za zdolnych do służby z pospolitem ruszeniem bez broni oraz 20 zł — dla uznanych za zdolnych do służby w pospolitem ruszeniu z bronią. Odpowiednio unormowany jest dla tych samych kategorii płatników podatku zasadniczego dodatek do państwowego podatku dochodowego, pobieranego od t. zw. dochodów fundowanych, mianowicie w wysokości 10%, 15% i 20% odnośnej stawki podatku dochodowego. Dodatek do państwowego podatku dochodowego od t. zw. dochodów niefundowanych czyli dochodów z pracy zależnej wzrasta przy dochodach ponad 2500 zł aż do sum ponad 100.000 zł od 0,2% do 2%. Obowiązek opłacania podatku wojskowego kończy się, jeżeli z innych powodów nie rychlej, to najpóźniej w 50-tym wzgl. dla rezerwistów — w 40-tym roku życia. Wymiar i pobór podatku wojskowego należy do władz skarbowych. Szczegółowe przepisy wykonawcze wyda Minister Skarbu¹⁸⁾.

IV.

Kredyt publiczny.

Kurs obligacji 5% Państwowej Renty Ziemskiej, wypłacanych z tytułu wynagrodzenia za nieruchomości ziemskie na zasadzie ustawy o reformie rolnej z dn. 28. XII. 25, ustalony został na r. 1930 w wysokości 76% ich imiennej wartości RMRR., S. i R. z dn. 7. II. 30 (Dz. U. 17/132).

Ustawa z dn. 29. I. 30 (Dz. U. 10/65), upoważniająca Min. Skarbu do lokowania zapasów kasowych do wysokości 50 milionów złotych w papierach wartościowych, przewiduje zwrot Skarbowi Państwa kwoty, wydanej z tytułu tej ustawy, z wpływów wewnętrznej pożyczki, postanowionej ustawą z dn. 23. III. 1929 w sumie do 100 milionów zł, natychmiast po zrealizowaniu ostatniej serji tejszej pożyczki.

Ustawą z dn. 1. II. 30 (Dz. U. 10/66) upoważniony został Min. Skarbu do wypuszczenia serji III premjowej pożyczki dolarowej do wysokości nominalnej 7.500.000 dolarów St. Zjedn. Am. w obligacjach na okaziciela po 5 dolarów każda obligacja. Tytułem wpłat przyjmowane będą obligacje serji II 5% pre-

¹⁸⁾ Administracji skarbowej dotyczy Dz. U, p. 117, 118, 150 i 167. W sprawie nagród za wykrycie przestępstw skarbowych zob. Dz. U. p. 188.

mjowej pożyczki dolarowej w stosunku jedna obligacja serji II za jedną obligację serji III. Wpływ gotówkowy ze sprzedaży serji III przeznaczają się na fundusz wykupu nieskonwertowanej reszty serji II, płatnej l. II. 31, oraz na cele kredytu rolnego. Oprocentowanie nominalne pożyczki wynosi 4%, na premję przeznaczają się rocznie nie więcej jak 300.000 dol. Pożyczka jest zwrotna po 10 latach, z prawem przedterminowego wykupu jej po 5 latach. Inne warunki pożyczki łącznie z planem losowania premij ustalił Min. Skarbu. Pożyczka zabezpieczona jest całym ruchomym i nieruchomym majątkiem Państwa. Obligacje pożyczki mają wszelkie prawa papierów pupilarnych. Min. Skarbu upoważniony został do udzielania Państwowemu Bankowi Rolnemu z zapasów kasowych zaliczek na cele kredytu rolnego; zaliczki te zwrócone będą z wpływów pożyczki.

RMS. z dn. 10. III. 30 (Dz. U. 20/168) zarządziło wycofanie z obiegu pięciozłotowych biletów państwowych. Z dniem 30. VI. 30 tracą one moc prawnego środka płatniczego. Obowiązek wymiany ze strony kas państwowych i Banku Polskiego ustaje po dniu 30. VI. 32¹⁹⁾. *Dr. Roch Knapowski (Poznań).*

2. PRAWO KARNE I PROCES KARNY.

Niniejszy referat obejmuje okres czasu od początku kwietnia 1929 do końca marca 1930, w szczególności materiał mieszczący się w Dz. Ust. zaczynając od Nr. 21/29 do Nr. 23/30 włącznie.

Zmiany zaszły w ustawodawstwie w tym okresie można ująć w następujący system:

I. PRZEPISY PRAWA MATERJALNEGO.

1. Lichwa pieniężna.

Zaszła tutaj dwukrotna zmiana, a to:

A. Z dniem 30. 4. 1929 weszło w życie rozporządzenie Ministrów Skarbu i Sprawiedliwości z 25. 4. 1929 (Dz. Ust. Nr. 28, poz. 282).

Sprostowanie błędu w tem rozporządzeniu mieści się w Dz. Ust. Nr. 57, poz. 453.

Równocześnie straciło moc obowiązującą rozporządzenie Ministrów Skarbu i Sprawiedliwości z 7. 9. 1926 (Dz.

¹⁹⁾ Sprostow. błędu w załącz. do konwencji w sprawie przejęcia wierzytelności i depozytów z pod zarządu Pocztovej Kasy Oszczędności w Wiedniu zob. Dz. U. p. 14.

Ust. Nr. 95, poz. 556) ze zmianami wprowadzonymi rozporządzeniem tych samych Ministrów z 26. 11. 1927 (Dz. Ust. Nr. 109, poz. 931).

B. Z dniem 19. 2. 1930 nastąpiła druga z rządu zmiana. Straciło wówczas moc obowiązującą rozporządzenie, wymienione pod A., a weszło w życie rozporządzenie Ministrów Skarbu i Sprawiedliwości z 11. 2. 1930 (Dz. Ust. Nr. 10, poz. 70).

2. Uchylenie t. zw. dekretu prasowego oraz rozporządzenia, zmieniającego niektóre postanowienia ustaw karnych o rozpowszechnianiu nieprawdziwych wiadomości i o zniewagach.

Są to rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z 10. 5. 1927. (Dz. Ust. Nr. 45, poz. 398 oraz 399).

Uchwalenia dotyczy zarządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 28. 2. 1930 (Dz. Ust. Nr. 13, poz. 92) w sprawie ogłoszenia uchwały Sejmu, uchylającej powyższe rozporządzenia.

Weszło w życie z dniem ogłoszenia, t. j. z dniem 28. 2. 1930.

3. Ochrona swobody wyborów przed nadużyciem władzy urzędników.

Ustawa z 12. 2. 1930 (Dz. Ust. Nr. 17, poz. 123).

Właściwość sądu okręgowego (art. 9).

Dzień wejścia w życie 13. 3. 1930.

4. Wykonanie postanowień, dotyczących przymusowego umieszczania w przytułkach i domach pracy przymusowej, w województwach poznańskim i pomorskim.

Rozporządzenie Ministra Pracy i Opieki Społecznej z 13. 1. 1930 (Dz. Ust. Nr. 15, poz. 115), wydane w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości i Ministrem Spraw Wewnętrznych.

Postanowienia rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z 14. 10. 1927 o zwalczaniu żebractwa i włóczęgostwa (Dz. Ust. Nr. 92, poz. 823), dotyczące przymusowego umieszczania w przytułkach i domach pracy przymusowej, będzie się wykonywało na obszarze województw poznańskiego i pomorskiego od 1. 4. 1930.

Dzień wejścia w życie 1. 4. 1930.

Organizacji przytułków, domów pracy dobrowolnej i przymusowej dotyczy rozporządzenie Ministra Pracy i Opieki Społecznej z 25. 5. 1929 (Dz. Ust. Nr. 41, poz. 350).

II. PRZEPISY PRAWA FORMALNEGO.

1. *Zmiana niektórych postanowień „Prawa o ustroju sądów powszechnych”.*

Ustawa z 4. 3. 1929 (Dz. Ust. Nr. 5/30, poz. 43) zmieniła niektóre postanowienia rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z 6. 2. 1928 (Dz. Ust. Nr. 12, poz. 93).

Dzień wejścia w życie 3. 2. 1930.

Ministra Sprawiedliwości upoważniono do wydania tekstu „Prawa o ustroju sądów powszechnych” z uwzględnieniem zmian, wprowadzonych powyższą ustawą.

Do 1. 4. 1930 takiego tekstu nie ogłoszono.

2. *Właściwość organów administracji do wnoszenia i popierania oskarżenia przed sądami grodzkimi.*

Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z 28. 6. 1929 (Dz. Ust. Nr. 48, poz. 395), wydane w porozumieniu z Ministrami: Spraw Wewnętrznych, Skarbu, Rolnictwa, Przemysłu i Handlu, Komunikacji, Robót Publicznych, Pracy i Opieki Społecznej, Reform Rolnych oraz Poczty i Telegrafów.

Weszło w życie 1. 7. 1929.

3. *Właściwość sądów grodzkich (obecnie powiatowych) w sprawach o przestępstwa z art. 144 ustęp 1 i 2 oraz art. 145 ustawy karnej skarbowej.*

Dzień wejścia w życie 1. 1. 1930.

4. *Forma zapewnienia w postępowaniu karnem przez świadków, biegłych, tłumaczy i przysięgłych zgodnego z prawem spełniania ich obowiązku.*

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 25. 6. 1929 (Dz. Ust. Nr. 47, poz. 383).

Dzień wejścia w życie 1. 7. 1929.

W tym samym N-rze Dz. Ust. (47) ogłoszono szereg przepisów instrukcyjnych dla postępowania karnego.

5. *Wydano następujące regulaminy:*

A. Sądu Najwyższego.

Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z 15. 7. 1929 (Dz. Ust. Nr. 53, poz. 427).

Dzień wejścia w życie 23. 7. 1929.

B. Prokuratury Sądu Najwyższego.

Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z 19. 3. 1930 (Dz. Ust. Nr. 22, poz., 192).

Dzień wejścia w życie 1. 5. 1930.

C. Sądów apelacyjnych, okręgowych i grodzkich (obecnie powiatowych) w sprawach karnych.

Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z 15. 6. 1929 (Dz. Ust. Nr. 42, poz. 352).

Dzień wejścia w życie 1. 7. 1929.

D. Prokuratur sądów apelacyjnych i okręgowych.

a) Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z 25. 6. 1929 (Dz. Ust. Nr. 46, poz. 382).

Dzień wejścia w życie 1. 7. 1929.

b) Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z 19. 3. 1930 (Dz. Ust. Nr. 21, poz. 183), które dokonało zmian w pierwotnie wydanym regulaminie.

Dzień wejścia w życie 27. 3. 1930.

Prof. J. J. Bossowski (Poznań)

3. PRAWO CYWILNE

(od 1 stycznia do 31 grudnia 1929).

Ustawa z dnia 23 marca 1929 r. (Dz. U. R. P. nr. 27, poz. 276) o uregulowaniu stanu hipotecznego nieruchomości, oddanych w toku parcelacji w posiadanie nabywców na obszarze województw: krakowskiego, lwowskiego, stanisławowskiego i tarnopolskiego (oraz rozporządzenie wykonawcze Ministrów: Reform Rolnych i Sprawiedliwości wydane w porozumieniu z Ministrem Skarbu z dnia 16 sierpnia 1929 r. Dz. U. R. P. nr. 67, poz. 516) należy do rzędu norm wyjątkowych czyniących znaczny wyłom w obowiązującym systemie prawa prywatnego. Przyczyną jej wydania była konieczność rychłego uregulowania stosunków prawnych wynikających z parcelacji dokonywanej w czasie przed wejściem w życie ustawy z 28 grudnia 1925 r. o wykonaniu reformy rolnej, których rozwikłanie na podstawie przepisów powszechnego ustawodawstwa trwałoby zbyt długo i nie dozwoliłoby należytego zabezpieczenia interesów nabywców parcel. Dlatego też ustawa ta ma zastosowanie w wypadkach, gdy chodzi o uzgodnienie ze stanem faktycznym stanu hipotecznego nieruchomości, oddanych w toku parcelacji w fizyczne posiadanie nabywcom przed dniem 9 stycznia 1926 r. na obszarze wspomnianych 4-ch województw. Postępowanie może być wszczęte tylko na wniosek Okręgowego Urzędu Ziemskiego, uczyniony z urzędu albo na życzenie właściciela hipotecznego posiadłości szczepowej lub wprowadzonego w posiadanie parcel nabywcy. W każdym przypadku wniosek wymaga uprzedniego zezwolenia Ministra Reform Rolnych. Wniosek

o wydzielenie parcel z posiadłości szczepowej, utworzenie dla nich nowego wykazu hipotecznego oraz dokonanie wpisu prawa własności na rzecz wprowadzonego w posiadanie nabywcy składa Okręgowy Urząd Ziemski w Sądzie prowadzącym księgę gruntową dla nieruchomości podlegających wydzieleniu.

Sąd bada treść wniosku pod względem formalnym i zarządza wpis adnotacji do księgi gruntowej posiadłości szczepowej o zgłoszeniu wniosku o wydzielenie nieruchomości. Adnotacja ma ten skutek, że prawa rzeczowe później wpisane nie stanowią przeszkody przeciw wydzieleniu nieruchomości w stanie wolnym od tych praw. Następnie Sąd wzywa wszystkie osoby mające na posiadłości szczepowej prawa rzeczowe, wpisane w księdze gruntowej, do oświadczenia się w ciągu dni 14, czy zgadzają się na bezzieçarowe wydzielenie nieruchomości. Brak oświadczenia się w tym terminie będzie uważany za zgodę. Wreszcie Sąd wyznacza audjencję do ustnej rozprawy, na którą wzywa strony zainteresowane, wierzycieli rzeczowych z wyjątkiem tych, którzy zgadzają się na bezzieçarowe wydzielenie, Okręgowy Urząd Ziemski i właściwy Urząd Skarbowy podatków i opłat skarbowych.

Na ustnej rozprawie Sąd przesłuchuje strony interesowane zwłaszcza co do faktów nabycia posiadania, ustalenia obszaru, niezapłaćenia umówionej ceny kupna, przerachowania jej oraz oznaczenia wysokości niespłaćonej ceny kupna. Również ma się starać sędzia doprowadzić do porozumienia się stron co do uregulowania praw rzeczowych ciążących na nieruchomości.

Po przeprowadzonej rozprawie Sąd, o ile uzna wniosek o wydzielenie za uzasadniony, wyda uchwałę zgodną z wnioskiem, przy czym do wydania takiej uchwały nie stanowią przeszkody następujące okoliczności:

- a) zmiana w osobie właściciela hipotecznego lub posiadacza po zbyciu lub oddaniu w posiadanie,
- b) zarzut niezapłaćenia ceny kupna przez nabywcę,
- c) zawarcie umowy przez osobę nie będącą właścicielem hipotecznym posiadłości szczepowej, jeśli tylko miała dostateczny tytuł do intabulacji praw własności,
- d) brak zatwierdzenia umowy kupna ze strony sądu lub władzy administracyjnej jako władzy nadzorczej.

Wszystkie prawa rzeczowe wpisane na posiadłości szczepowej trzeba przenieść na posiadłość wydzieloną, o ile uprawnieni nie zgodzili się na bezzieçarowe wydzielenie. Jednakowoż Sąd zarządzi także w razie sprzeciwu uprawnionych bezzieçarowe wydzielenie, jeżeli posiadłość szczepowa daje po wydzieleniu bezpieczeństwo pupilarne albo jeśli osoby uprawnione rzeczowo w chwili wpisu tych praw wiedziały lub powinny były wiedzieć o zbyciu nierucho-

mości w drodze parcelacji. Ograniczenia zbycia, obciążania, podstawień zwyczajnych i powierniczych oraz obowiązków patronackich nie przenosi się.

Na wniosek właściciela hipotecznego lub nabywcy wystosowany podczas rozprawy Sąd ustali wysokość niezapłaconej ceny kupna, ewentualnie przerachuje ją, dalej ustali wysokość odsetek i terminy spłaty kapitału i zaległych odsetek oraz zarządzi wpis hipoteki dla ceny kupna na wydzielonej posiadłości z pierwszeństwem po przeniesionych prawach rzeczowych.

Przeciw uchwale przychyłającej się do wniosku mogą wnieść rekurs wszystkie interesowane osoby, przeciw uchwale odmawiającej tylko Okręgowy Urząd Ziemski, który postawił wniosek.

Uchwała przychyłająca się do wniosku zaopatrzona klauzulą prawomocności jest podstawą do wykonania odpowiednich wpisów w księgach gruntowych.

Od chwili wejścia w życie ustawy właściciele nieruchomości, do których ona ma zastosowanie, nie mogą skutecznie wytoczyć sporu o uznanie własności, o uznanie kontraktu kupna za bezskuteczny z tytułu odstąpienia od umowy, jak również o zniesienie umowy z powodu pokrzywdzenia ponad połowę wartości. Spory tego rodzaju będące już w toku ulegają zawieszeniu (przerwa postępowania) do czasu wydania przez Sąd hipoteczny uchwały przewidzianej w tej ustawie.

Również od chwili wejścia w życie ustawy osoby mające prawa rzeczowe na szczepowej posiadłości, wpisane w księdze gruntowej, nie mogą prowadzić egzekucji na wydzielonych nieruchomościach przed przeprowadzeniem egzekucji na szczepowej posiadłości.

Prof. Alfred Ohanowicz (Poznań).

4. PROCES CYWILNY.

(od 1 kwietnia 1929 r. do 1 kwietnia 1930 r.).

A. *Cały obszar Rzeczypospolitej.* „Prawo o ustroju sądów powszechnych” z 6 lutego 1928 r. („Dz. Ust.” poz. 93) doznało nowelizacji i przez ustawę sejmową z 4 marca 1929 r. [„Dz. Ust.” poz. 43 z roku 1930]. Nowela ta, aczkolwiek zawiera cały szereg zmian, nie zmienia jednak zasadniczych podstaw „Prawa o ustroju sądów powszechnych”. W wykonaniu art. 78 § 2 tego prawa Minister Sprawiedliwości rozporządzeniem z 15 lipca 1929 r. [„Dz. Ust.” poz. 427] wydał regulamin ogólny Sądu Najwyższego. Z uwagi zaś na postanowienie art. 128 Minister Sprawiedliwości wydał rozp. z 25 czerwca 1929 r. [„Dz. Ust.” poz. 394] w sprawie wprowadzenia togi i biretu

jako stroju urzędowego dla sędziów i prokuratorów przy rozprawach. W łączności z przeprowadzoną zmianą organizacji sądowej jest też rozp. Min. Spraw. z 25 listopada 1929 r. [„Dz. Ust.” poz. 609] zmieniające przepisy o ustaleniu tytułów urzędowych prokuratorów i wiceprokuratorów Sądu Najwyższego, dalej rozp. tegoż ministra z 4 marca 1930 r. [„Dz. Ust.” poz. 134] o trybie postępowania przy obsadzaniu wolnych stanowisk prezesów i wiceprezesów sądów apelacyjnych i okręgowych oraz dalsze rozporządzenie z tego samego dnia [„Dz. Ust.” poz. 135] zmieniające tryb postępowania przy przenoszeniu sędziów i prokuratorów na inne miejsce służbowe i w stan spoczynku. Wreszcie trzeba jeszcze w tym związku wymienić rozp. Min. Spraw. z 28 czerwca 1929 r. [„Dz. Ust.” poz. 396] o pieczęciach urzędowych w Zarządzie Centralnym Ministerstwa Sprawiedliwości jako też w sądach i urzędach wymiaru sprawiedliwości i więziennictwie zmienione następnie przez rozp. z 24 marca 1930. [„Dz. Ust.” poz. 219] łącznie z rozp. z 31 stycznia 1930 r. [„Dz. Ust.” poz. 46] o tłumaczach przysięgłych.

Stosunków uposażeniowych sędziów i prokuratorów dotyczy rozp. Rady Min. z 31 maja 1929 r. [„Dz. Ust.” poz. 338] w sprawie zmiany przepisów o należnościach za podróże służbowe, delegacje (odkomenderowania) i przeniesienia odbywane poza granicami Polski. Rozporządzenie to, doznało później zmiany przez rozp. Rady Min. z 29 marca 1930 r. [„Dz. Ust.” poz. 224]. Z dniem 1 kwietnia 1930 r. utraciły moc obowiązującą rozp. Rady Min. z 12 lipca 1928 r. [„Dz. Ust.” poz. 691] oraz z 31 maja 1929 r. [„Dz. Ust.” poz. 338]. Poza-tem wydano rozp. Rady Min. z 20. stycznia 1930 r. [„Dz. Ust.”, poz. 54] w sprawie zmiany rozp. Rady Min. z 17 września 1927 r. o należnościach za podróże służbowe, delegacje [odkomenderowania] i przeniesienia funkcjonarjuszów państwowych, sędziów i prokuratorów oraz wojskowych. Stosunków uposażeniowych dotyczy ponadto również i ustawa z 26 lutego 1930 r. [„Dz. Ust.”, poz. 90] o wypłacie części zaległego dodatku mieszkaniowego za r. 1928 funkcjonarjuszom państwowym, sędziom, prokuratorom, osobom wojskowym oraz emerytom, wdowom i sierotom. — Z innych prac ustawodawczych dotyczących różnych dziedzin prawa procesowego trzeba przedewszystkiem wymienić ustawę z 12 lutego 1930 r. [„Dz. Ust.”, poz. 89] w sprawie zmiany rozp. Prezydenta Rzeczypospolitej z 23 grudnia 1927 r. w przedmiocie wydawania Dziennika Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej.

Ogłoszono też w „Dzienniku Ustaw” zarządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 28. lutego 1930 r. [„Dz. Ust.”, poz. 92] w sprawie ogłoszenia uchwały Sejmu uchylającej rozp. Prezydenta Rzeczypospolitej z 10 maja 1927 r. [„Dz. Ust.”, poz. 398 i 399] o prawie prasowym i rozporządzenie zmieniające niektóre postanowienia ustaw karnych o rozpowszechnianiu nieprawdziwych wiadomości i o zniewagach. — Dalej wymienić należy rozp. Min. Skarbu z 25 lutego 1929 r. [„Dz. Ust.”, poz. 237] zmieniające rozporządzenie wykonawcze do ustawy o opłatach stemplowych. Ważnem jest też rozp. Min. Spraw. i Min. Spraw Wewn. z 30 marca 1929 r. [„Dz. Ustr”, poz. 268] w sprawie doręczania pism sądowych przez policję państwową [por. art. 145 a i b rozp. z dnia 6 marca 1928 r. o Policji Państwowej „Dz. Ust.”, poz. 257]. Ciekawe postanowienie zawiera ustawa z 23 marca 1929 roku [„Dz. Ust.”, poz. 260] o wystawieniu skryptów dłużnych i pokwitowań przez osoby nieumiejące lub niemogące pisać. Osoby te korzystając z pożyczek z funduszków państwowych lub z państwowych instytucyj kredytowych, mogą wystawiać skrypty dłużne i pokwitowania zastępując podpis odciskami wielkich palców [kciuków] obu rąk lub odciskami innych palców, przyczem odciski te muszą być uwierzytelnione. — Rozp. Min. Skarbu i Spraw. z 13 września 1929 r. [„Dz. Ust.”, poz. 513] dotyczy wyznaczenia instytucyj finansowych właściwych do przyjmowania depozytów sądowych składanych przez urzędy ziemskie w wykonaniu ustawy o wykonaniu reformy rolnej. — Spraw morskich dotyczy rozporządzenie z 26 czerwca 1929 r. [„Dz. Ust.”, poz. 450] w sprawie zmiany § 18 rozp. z 18 stycznia 1921 r. w przedmiocie prowadzenia rejestru statków handlowych morskich. W przyszłości rejestr ten prowadzić będzie Sąd Grodzki w Gdyni. Ustawa zaś z 21 lutego 1930 r. [„Dz. Ust.”, poz. 126] o zmianie ustawy z 18 marca 1925 r. [„Dz. Ust.”, poz. 243] postanawia, że izby morskie w miejsce Wejherowa mają być utworzone w Gdyni. — Poza tem wymienić jeszcze trzeba rozp. Min. Spraw Wojskowych z 19 października 1929 r. [„Dz. Ust.”, poz. 555] wydane w porozumieniu z min. Spraw. i Skarbu w sprawie uzupełnienia względnie zmiany rozp. z 18 czerwca 1928 r. odnośnie wydania zarządzeń skuteczniania potrąceń z uposażenia oficerów i zawodowych szeregowych. Rozporządzenie to wydano na zasadzie art. 11 ustawy z 2 kwietnia 1925 r. [„Dz. Ust.”, poz. 312]. — Liczne i ważne są ustawy, konwencje i traktaty z dziedziny międzynarodowej a dotyczącej również i sądownictwa oraz procesu cywilnego. I tak ustawa z 13 lutego 1929 r. [„Dz. Ust.”, poz. 278] wyraża zgodę na zgłoszenie przystąpienia

Polski do konwencji dotyczącej ubezwłasnowolnienia i analogicznych zarządzeń opiekuńczych podpisanej w Hadze dnia 17 lipca 1905 r. Dalej ogłoszono konwencję z Francją o ochronie sądowej i prawie ubogich, podpisaną w Paryżu dnia 30 grudnia 1925 r. [„Dz. Ust.”, poz. 493; co do ratyfikacji por. poz. 494] oraz konwencję pomiędzy Austrią, Włochami, Polską, Rumunją, Królestwem Serbów, Chorwatów i Słoweńców oraz Czechosłowacją, dotycząca emerytur, które były przyznane przez dawny rząd austriacki, podpisaną w Rzymie dnia 6 kwietnia 1922 r. [„Dz. Ust.”, poz. 533; co do ratyfikacji por. poz. 534]. Oświadczenie rządowe z 14 września 1922 r. [„Dz. Ust.”, poz. 594] dotyczy przystąpienia Polski do konwencji dotyczącej uregulowania kolizyj ustawodawstw w zakresie małżeństwa podpisanej w Hadze dnia 12-go czerwca 1902 r. oraz drugie oświadczenie rządowe z tego samego dnia [„Dz. Ust.”, poz. 595] o przystąpieniu Polski do konwencji dotyczącej uregulowania kolizyj ustawodawstw i jurysdykcji w zakresie rozvodu i rozłączenia co do stołu i łoża, podpisanej w Hadze 12 czerwca 1902 r. Odnosne konwencje są ogłoszone w załączeniu do przytoczonych oświadczeń rządowych. Dalej ogłoszono oświadczenie rządowe z 4 października 1929 r. [„Dz. Ust.”, poz. 597] również wraz z konwencją, o przystąpieniu Polski do konwencji dotyczącej kolizyj ustawodawstw co do skutków małżeństwa w dziedzinie praw i obowiązków małżonków w ich stosunkach osobistych i majątkowych, podpisanej w Hadze dnia 17 lipca 1905 r., a wreszcie oświadczenie rządowe z 14 września 1929 r. [„Dzien. Ust.”, poz. 598] o przystąpieniu Polski do konwencji, załączonej do oświadczenia, dotyczącej ubezwłasnowolnienia i analogicznych zarządzeń opiekuńczych, podpisanej w Hadze dnia 17 lipca 1905 r. [Odnosna ustawa polska z dnia 13 lutego 1929 r. „Dz. Ust.”, poz. 228 por. wyżej]. Poza tem trzeba jeszcze wymienić konwencję, zawartą z Czechosłowacją w sprawie uregulowania wzajemnej komunikacji kolejowej, podpisaną w Pradze dnia 30 maja 1927 r. [„Dz. Ust.”, poz. 624; co do ratyfikacji por. poz. 625]. Wreszcie trzeba wspomnieć o oświadczeniu rządowym z 11 grudnia 1929 r. [„Dz. Ust.”, poz. 11 na rok 1930] w sprawie przystąpienia Estonji do konwencji dotyczącej procedury cywilnej, podpisanej w Hadze dnia 17 lipca 1905 r. oraz o traktacie o koncyliacji, postępowaniu sądowym i arbitrażu między Polską a Hiszpanją, podpisanym w Madrycie dnia 3 grudnia 1928 r. [„Dzien. Ust.”, poz.

162; co do ratyfikacji por. poz. 163]. — W końcu należy przytoczyć kilka rozporządzeń, będących w luźnym tylko związku z sądownictwem i procedurą cywilną. I tak rozp. Rady Min. z 8 listopada 1929 r. [„Dz. Ust.”, poz. 663] o zakładach naukowych i egzaminach szkolnych, wystarczających do osiągnięcia stanowiska urzędniczego w państwowej służbie cywilnej dotyczy również i studjów prawniczych. Dalej rozp. Rady Min. z 8 listopada 1929 r. o stosunku służbowym, uposażeniu i zaopatrzeniu emerytalnem pracowników Państwowego Banku Rolnego [„Dz. Ust.”, poz. 685] reguluje [w § 139] również i sprawę właściwości sądowej. Rozporządzenie Min. Skarbu, Sprawiedliwości i Reform Rolnych z 31 grudnia 1929 r. [„Dzien. Ust.”, poz. 19 na rok 1930] normuje sprawę statutu wzorowego administrowania i wypłaty przez upoważnione instytucje finansowe wynagrodzeń za przymusowo wykupione lub przejęte na rzecz Państwa nieruchomości ziemskie, złożonych do depozytu sądowego. Dalej rozp. Min. Komunikacji wydane w porozumieniu z Min. Spraw., Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa z 4 grudnia 1929 r. [„Dzien. Ust.”, poz. 664] dotyczy Regulaminu przewozu towarów pomiędzy stacjami kolei żelaznych na obszarach Rzeczypospolitej Polskiej i Wolnego Miasta Gdańska z portami Lewantu morzem przez port Konstanca [por. art. 25]. Wreszcie trzeba przytoczyć rozp. z 12 lutego 1930 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozp. Prezydenta Rzeczypospolitej o organizacji giełd [„Dz. Ust.”, poz. 209].

B. *Ustawodawstwo dzielnicowe* posiada znaczenie coraz mniejsze.

I. *Były zabór rosyjski.*

1. Ustawa z 13 marca 1929 r. [„Dz. Ust.”, poz. 246] o umowach sprzedaży lub przyrzeczenia sprzedaży nieruchomości ziemskich na obszarze sądów apelacyjnych w Warszawie, Lublinie i Wilnie uchyla ustawę z 2 lipca 1924 r. [„Dz. Ust.”, poz. 669]. Jednakże sprawy wytoczone przed 8 sierpnia 1927 r. mają być rozstrzygane na podstawie przepisów ust. z 2 lipca 1924 r. (art. 11). Dalej ustawa z 23 marca 1929 r. [„Dz. Ust.”, poz. 275] wprowadza nową takse notarialną. Wreszcie przytoczyć jeszcze trzeba ustawę z 12 lutego 1930 r. [„Dz. Ust.”, poz. 136] w przedmiocie wstrzymania eksmisji dzierżawców gruntów zajętych pod budynki i położonych w obrębie miast, miasteczek, wsi i osad. W końcu należy przytoczyć rozp. Min. Spraw Wewn. w por. z Min. Skarbu i Spraw. z 19 października 1929 r. [„Dz. Ust.”, poz. 614] w sprawie wyznaczenia terminów licytacji majątków nieruchomych na mocy art. 1142 ust. p. c.

2. Poza ustawami i rozporządzeniami obowiązującymi na całym obszarze b. zaboru rosyjskiego wydano szereg rozporządzeń dotyczących bądźto tylko b. Królestwa Kongresowego, bądź też jedynie województw wschodnich i województwa wileńskiego.

a) Rozporządzenia odnoszące się do b. Królestwa Kongresowego posiadają jedynie znaczenie organizacyjne. Ustanawiają więc sądy pracy [poz. 239, 241 na rok 1929], dotyczą przeniesienia siedziby sądów grodzkich, ich rozmieszczenia lub zmiany ich obszarów [poz. 300, 320, 362, 379, 430, 441, 442, 488, 559, 658, 678 na rok 1929 oraz poz. 85, 139 i 193 na rok 1930]. Rozp. Min. Spraw. z 22 kwietnia 1929 r. [„Dzien. Ust.”, poz. 281] dotyczy przeniesienia siedziby wydziału hipotecznego przy sądzie grodzkim w Aleksandrowie Kujawskim z Nieszawy do Aleksandrowa Kujawskiego.

b) Z rozporządzeń obejmujących województwa wschodnie i województwo wileńskie należy poza rozporządzeniami dotyczącymi zmiany okręgów sądowych [poz. 415, 671 na rok 1929 i poz. 35, 158, 194, 218 na rok 1930] wymienić obwieszczenie Min. Reform Rolnych z 27 marca 1929 r. [„Dz. Ust.”, poz. 254] w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy z dnia 20 czerwca 1924 r. w sprawie uwłaszczenia b. czynszowników, b. wolnych ludzi i długoletnich dzierżawców w województwach: nowogródzkim, poleskim, wołyńskim, okręgu administracyjnym wileńskim oraz w powiatach: grodzieńskim, wołkowyskim, bielskim, białostockim i sokólskim województwa białostockiego. Łącznie z powyższem obwieszczeniem należy przytoczyć rozp. Min. Reform Rolnych wydane w porozumieniu z Min. Spraw. z 28 marca 1929 r. [„Dz. Ust.”, poz. 267] w sprawie wykonania ustawy z 20 czerwca 1924 roku o uwłaszczeniu w województwach wschodnich.

II. *Były zabór austriacki.* Oprócz rozporządzeń wydanych na podstawie art. 270 prawa o ustroju sądów powszechnych o ustaleniu siedzib i okręgów sądów grodzkich [poz. 273 i 363 na rok 1929], o ustanowieniu sądu pracy w Chrzanowie [poz. 240 na rok 1929] i o zmianie okręgu sądu pracy w Białej [poz. 558 na rok 1929] oraz ustawy z 20 marca 1930 [„Dz. Ust.”, poz. 176 i poz. 182] o utworzeniu sądu grodzkiego w Nowym Siole i rozpoczęciu jego działalności tudzież sprostowania kilku błędów w rozp. o ustanowieniu sądu pracy [poz. 226 i 227] należy wymienić przedewszystkiem ustawę z dnia 23 marca 1929 r. [„Dzien. Ust.”, poz. 259] o zmianie wymogów do wykonywania zawodu adwokackiego na obszarze sądów apelacyjnych w Krakowie i Lwowie oraz sądu okręgowego w Cieszyńcu oraz ustawę z 23 marca 1929 r. [„Dz. Ust.”, poz. 276] o uregulowaniu stanu hipotecznego nieruchomości oddanych w toku

parcelacji w posiadanie nabywców na obszarze województw: krakowskiego, lwowskiego, stanisławowskiego i tarnopolskiego. Do ostatnio wymienionej ustawy wydano rozporządzenie wykonawcze z 16 sierpnia 1929 r. [„Dz. Ust.”, poz. 516]. W końcu przytoczyć należy rozp. Min. Spraw. z 12 marca 1930 r. [„Dz. Ust.”, poz. 159] o taksie wynagrodzenia notariuszów na obszarze sądów apelacyjnych w Krakowie i Lwowie oraz sądu okręgowego w Cieszynie.

III. *Ziemie Zachodnie łącznie z Górnym Śląskiem.* Poza rozporządzeniem Min. Sprawiedliwości z dn. 24 czerwca 1929 r. [„Dz. Ust.”, poz. 380] o ustaleniu okręgów sądów grodzkich w Brodnicy, Golubiu, Toruniu i Wąbrzeźnie oraz siedziby i okręgu sądu grodzkiego w Kowalewie [sprostowanie omyłek w poz. 542 na rok 1929 i w poz. 147 na rok 1930] trzeba przytoczyć rozp. Min. Spraw. z 22 kwietnia 1929 r. [„Dz. Ust.”, poz. 287] o służbie przygotowawczej i egzaminie kandydatów na zaliczone do III kategorii stanowiska komorników sądów grodzkich. Dalej rozp. Min. Skarbu z 22-go stycznia 1930 r. [„Dz. Ust.”, poz. 113] zarządzono przeniesienie do Urzędu Patentowego Rzeczypospolitej Polskiej ksiąg wzorów i modeli prowadzonych przez sądy grodzkie w okręgu sądów apelacyjnych w Poznaniu i Toruniu oraz w okręgu sądu okręgowego w Katowicach. W Gdyni utworzono rozp. Min. Spraw. z 7 listopada 1929 r. [„Dz. Ust.”, poz. 573] wydział zamiejscowy sądu okręgowego w Starogardzie. W końcu należy jeszcze przytoczyć rozp. Min. Spraw. z 14 kwietnia 1930 r. [„Dz. Ust.”, poz. 259] o taksie wynagrodzenia notariuszów na obszarze sądów apelacyjnych w Poznaniu i Toruniu oraz sądu okręgowego w Katowicach. *Prof. Br. Stelmachowski* (Poznań)

5. KRONIKA USTAWODAWCZA

(od 31 marca do 31 maja)

Ustawy :

27. Z dn. 29/III. 1930 r. (skarbowa) na okres od 1/IV. do 31/III. 1931 r. (Dz. Ust. Nr. 24, poz. 221).

28. Z dn. 25. II. 1930 w sprawie zmian postanowień ustawy z dn. 1. VIII. 1919 r. o załatwianiu zatargów zbiorowych pomiędzy pracodawcami a pracownikami rolnymi (Dz. Ust. Nr. 30, poz. 263).

29. Z dn. 25. II. 1930 r. o zmianie parceli państwowej na parcelę Pomor. Kraj. Zw. Kom. w Starogardzie) (Dz. Ust. Nr. 30, poz. 264).